

ELEKTRİK DAĞITIMINDA ÖZELLEŞTİRME SORGULANDI

Elekon ve Otomasyon 2006 Fuarı etkinlikleri kapsamında 11 Mayıs 2006 tarihinde Altınpark Fuar Merkezi'nde "Türkiye Elektrik Dağıtım Sisteminde Özelleştirme ve Son Durum" paneli gerçekleştirildi. Panelde dağıtım özelleştirmesi sorgulanırken, özelleştirme için belirlenen yöntemler de eleştirildi.

Dünya Enerji Konseyi Türk Milli Komitesi Başkanı Süreyya Yücel Özden'in yönettiği panele, AKP Kayseri Milletvekili, Plan ve Bütçe Komisyonu Üyesi Taner Yıldız, EMO Yönetim Kurulu Başkanı Kemal Ulusaler, Elektrik Enerjisi Kalite Enstitüsü Derneği (ELENKE) Yönetim Kurulu Üyesi Tamer Yavuztürk, Elektromekanik Sanayiciler Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Mustafa Güngör, Elektrik Müteahhitleri Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Ayduran ve EPDK'dan Murat Gidiş katıldı.

"Kayıp-Kaçak için Şirketlerden Taahhüt Alınacak"

AKP Kayseri Milletvekili Taner Yıldız, elektrik dağıtım özelleştirmelerinden söz ederken, değişimlerin sancılı ve sıkıntılı olduğunu, kamunun ve hukukun bu zihniyet değişimine ayak uydurmasının önemli olduğunu söyledi. Yıldız, elektrik dağıtım özelleştirmesinde kayıp-kaçak oranlarının taahhüt altına alınması ve yatırımlar konusunun, taslak şartname ile kamuoyuna sunulacağını kaydetti.

Ankara'da gerçekleştirilen Elekon ve Otomasyon 2006 Fuarı kapsamında "Türkiye Elektrik Dağıtım Sisteminde Özelleştirme ve Son Durum" konulu panelde, elektrik dağıtım şebekelerinin özelleştirilmesine yönelik girişimler sorgulandı.

Taner Yıldız, resmi rakamlarla Türkiye'de ortalama kayıp-kaçak oranının yüzde 17.4 olduğunu, Dicle Bölgesi'nde bu oranın yüzde 52.7, Van Gölü diye adlandırılan bölgede yüzde 53.7, Aras'ta yüzde 26.4 olduğunu kaydetti. Yıldız, dağıtım özelleştirmesi kapsamında 2010-2020'ye kadar kademeli olarak 21 şirketin kayıp-kaçak taahhütünün alınacağını, Dicle için 2010'da bu oranın yüzde 23.8'e düşürülmesinin öngörülebileceğini açıkladı. Şirketlerin ihaleye girmeden önce bu taahhütleri bilmesi gerektiğini anlatan Yıldız, Uludağ için şu anda yüzde 9.2 olan kayıp-kaçak oranının yüzde 7.9'a düşürülmesinin, Menderes için de yüzde 13.6 olan oranın ilk 3 yıl içinde yüzde 11'lere düşürülmesinin

öngörülebileceğini kaydetti. Yıldız, bu hedeflerin altında kalınması durumunda şirketlerin kazanç elde edebileceklerini, üzerinde kalırlarsa kendi öz kaynaklarından ödeme yapmak zorunda kalacaklarını anlattı.

Plan ve Bütçe Komisyonu Üyesi Yıldız, var olan yap-işlet-devret sözleşmelerinin özel hukuk hükümlerine tabi olması nedeniyle anayasal düzen açısından karşılıklı feshedilebilir olduğunu ileri sürerek, şöyle konuştu:

"Bir miktar firma serbest üretici pozisyonuna geçti. Bunun için herhangi bir yasaya gerek yok. İşletmeye geçmiş olan ve olmayan var. İşletmeye geçmemiş olan ama üzerinde inşasını bitirmiş, diyelim 50 milyon dolar yatırım

yapmış. Arsa YİD olarak başladığı için Hazine'nin. Vermesek ne olur? Devletin arazisini özel sektörün kullanımına bilabedel açıyorsunuz denir. Haklı bir eleştiri olurdu. İşletmeye geçmiş olanlar bu haktan yararlanamayacaklar.”

“Özelleştirme Strateji Belgesi İflas Etmiştir”

EMO Yönetim Kurulu Başkanı Kemal Ulusaler ise, Türkiye'deki enerji sektöründe sözü edilen değişimin doğru bir karar olmadığını, hatta karar olmadığını, çünkü borç sarmalı içine sokulmuş Türkiye'ye özelleştirme ve serbestleştirmenin dayatıldığını ifade etti. “Aslında bu bir kuşatma, teslim alma noktasıdır” diyen Ulusaler, özel sermayenin tekelleşmeden yana olduğunu, bu nedenle Avrupa'da, İngiltere'de örnekleri görüldüğü gibi enerji sektöründeki özelleştirmeler sonucunda daha ucuz değil daha pahalı enerji kullanımının ortaya çıktığını, arz güvenliğinin de sağlanamadığının altını çizdi. Dağıtımın üretim ve iletimden bağımsız olmadığını, kamunun enerjide rol almasının zorunluluk olduğunu savunan Ulusaler, “Özelleştirme strateji belgesi kadük kalmış, iflas etmiştir” dedi. Devletin yatırım yapmamasının talep edildiğini anımsatan Ulusaler, “Böyle diyorsak, devlet o zaman her şeyden elini çeksinsin. Sübvansiyon istemeyin. Altyapı oluşturulmasını istemeyin. Bunlara tamam diyorsanız tamam” diye konuştu.

Ulusaler, AKP Milletvekili Taner Yıldız'a şu soruları yöneltti:

“Yap-işlet-devret santrallerini da içeren Sayıştay raporunun akibeti ne olacak?

Yerli kaynak kullanımını hangi örneklerle yapacaksınız? Yarım kalmış santralleri mi bitireceksiniz yoksa nükleer santral mı yapacaksınız?

Rüzgara özel sektörün ilgi göstermediği açıklandı. Kamu rüzgara yatırım yapacak mı?

Güneş enerjisine AR-GE'den ayrılmış pay var mı?

Hukukun özelleştirmeye ayak uydurmadığını söylediniz. Danıştay'ı mı kastettiniz bilmiyorum ama bir hazırlık yapıldığını söylediniz. Danıştay'ın yürüyüşünü mü değiştireceksiniz?”

EMO Yönetim Kurulu Başkanı Ulusaler, EPDK'ya yönelik hakem tarifini eleştirirken de, “Yalnız hakemler lisans vermiyor, politika yapmıyor, ihale yapmıyor, görüş bildirmiyor, ama EPDK bunları yapıyor. Kart göstermesi gereken yerde göstermiyor. Sarı kart göstermekten kaçınıyor. Kırmızı kart göstermesi gereken yerde futbolcuyu dövüyor. Akaryakıt kaçakçılığında da bu durum gözlenmektedir” diye konuştu.

Elektrik Mübendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Kemal Ulusaler, enerji sektöründe sözü edilen değişimin, borç sarmalı içine sokulmuş Türkiye'ye özelleştirme ve serbestleştirme dayatması olduğunu söyledi. “Özelleştirme strateji belgesi kadük kalmış, iflas etmiştir” diyen Ulusaler, kamunun enerjide rol almasının zorunluluk olduğunu kaydetti.

“Dağıtım Yerli Firmalara Verilsin”

Elektromekanik Sanayiciler Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Mustafa Güngör ve Elektrik Mühendisleri Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Aydın, elektrik dağıtım özelleştirmelerinin yerli firmalara açık hale getirilmesini istedikler. Güngör, elektrik dağıtım işinin yerel bir iş olduğunu, doğalgaz dağıtımında olduğu gibi belediyelerin de işin içinde olduğu bir yapıyla özelleştirmenin yapılmasını ve 21 bölgenin de il bazında yeniden belirlenmesini istedi. Yabancıların yurtdışından teknoloji transferi yapacağı iddiasına karşı çıkan Güngör, “Dünyada bilmediğimiz kablosuz bir dağıtım mı var? Burada dünyadaki tüm sistemler uygulanıyor. Kendi ülkelerinin elektromekanik sanayicisi son derece zordadır. Kendi ülkelerinin elektromekanik sanayicilerine gelir transferi yapacaklardır” dedi.

Mustafa Aydın da, elektrik alanındaki özelleştirme süreci nedeniyle yatırımların aksatıldığına dikkat çekerken, bu nedenle kayıp oranının yüzde 12'ler civarında olduğunu söyledi. Aydın dağıtım özelleştirmelerinin yapılabileceğine inanmadığını belirtirken, “Süt fabrikaları özelleştirildi. Fabrikalar arsaya dönüştü. Dağıtım şebekelerini de 5-10 yıl sonra hurda olarak geri alırız” dedi.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Elektrik Piyasası Düzenleme, İzleme Değerlendirme Dairesi'nden panele katılan Murat Gidiş, Türkiye'nin OECD içinde en pahalı elektrik kullanan ülke olduğunu, meskenlerin sanayi tarafından finansman oranının yüksek olduğunu, OECD'de sanayi mesken oranı yüzde 60'larda iken, Türkiye'de bu oranın yüzde 90 olduğunu kaydetti. Gidiş, 100 liralık elektrik faturasının 20 lirasının vergi ve fon maliyetlerinden kaynaklandığını açıkladı. Oluşturulacak piyasa yapısının ikili kontratlara dayanacağını, şu anki hukuki en-

gellerden dolayı işletme hakkı devir yönteminin benimsendiğini kaydetti. Özelleştirme kapsamında üretim portföyleri oluşturulacağını, dağıtım şirketlerinin yüzde 15'ini özel sektörden, yüzde 85'ini TETAŞ'tan alacaklarını, TETAŞ'tan alınacak elektriğin yüzde 60'ının doğrudan TETAŞ'tan yüzde 25'inin ise oluşturulacak portföyden karşılanacağını söyledi.

Gidiş, 2010 yılından sonra herkesin serbest tüketici olacağını belirlerken, "Piyasaya maalesef güvenemiyoruz. Arz güvenliği konusu sürekli gündemdedir. Ulusal tarifeler suni bir şekilde belirlenmektedir ve kar marjları giderek düşmektedir" dedi. Gidiş, elektrikte kamunun riske girdiğini belirtirken, şu görüşleri savundu:

"Siz özel şirket olsanız böyle bir riske girer miydiniz? Ancak piyasa

şartları içinde bu riskler hallolacaktır. Piyasa kendi kendini tamir edecektir. Elektrik sektöründe depolama gibi bir durum söz konusu olmadığı açıktır. İktisat teorisinde olan arz ve talebin kesişmesiyle sistem dengeye ulaşır, fakat elektrik sektöründe bu denge durumu ancak arzın talepten daha yüksek olmasıyla mümkün olmaktadır." ◀

ELEKON ve OTOMASYON 2006 FUARI YAPILDI

20. Enerji, Elektrik Tesisatı, Aydınlatma, Ölçme, Koruma, Elektronik, Haberleşme ve Otomasyon Teknolojileri Fuarı 11-14 Mayıs tarihleri arasında Ankara'da yapıldı.

Elekon ve Otomasyon 2006 Fuarı, Dünya Enerji Konseyi Türk Milli Komitesi, Elektrik Enerjisi Kalite Enstitüsü Derneği, Elektrik Müteahhitleri Derneği, Elektrik Pano Üreticileri Derneği, Elektromekanik Sanayicileri Derneği, Elektronik Sayaç İmalatçıları Derneği, Hidroelektrik Santraller Sanayi İşadamları Derneği, Kablo ve İzoleli İletken Sanayicileri Derneği, Raylı Ulaşım Sistemleri Derneği, Türk Elektronik Sanayicileri Derneği ve Türkiye Elektrik-Elektronik Teknisyenleri Federasyonu tarafından KOSGEB'in desteğiyle düzenlendi.

Altınpark Fuar Merkezi'nde gerçekleştirilen fuara EMO Ankara Şubesi de açtığı standla katıldı.

